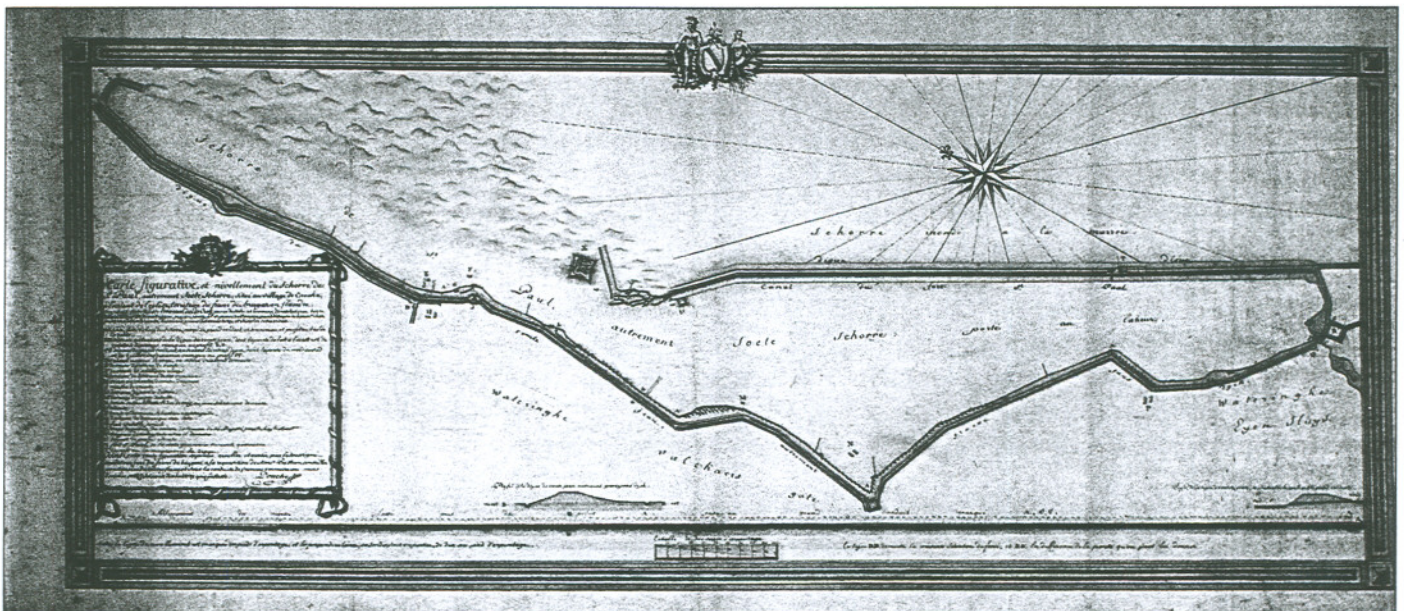

EEN WANDELING DOORHEEN DE OUDE HAZEGRASPOLDER TE KNOKKE: EEN LANDSCHAPHISTORISCH SEDIMENT

GERARD ADRIAENSSENS, DIRK VOGELAERS EN MARIKA STROBBE

Kaart van het Hazegras door Donché (Rijksarchief Brugge, nr. onbekend). Deze kaart werd recent gepubliceerd in Knokke-Heist onverwacht (Red. D. Pruoost, uitg. Cre-art, Knokke-Heist) met de onvolledige referentie "Rijksarchief Brugge, tekening op papier van 1778", maar is als dusdanig in het Rijksarchief Brugge niet terug te vinden

Recent werden de Oude Hazegraspolder en een aantal binnenduinen in Knokke beschermd als landschap (1). Dit beschermingsbesluit vormt een belangrijke aanvulling op de eerdere beschermingen als landschap van het Zwinreservaat zelf, de Zwinbosjes en de Nieuwe Hazegraspolder. Zo worden immers alle elementen van de unieke overgang van zeereepduinen over duinbosjes, duinpannen en struwelen, naar de eigenlijke polder beschermd. Inderdaad uniek, vermits een dergelijke overgang met een rijke verscheidenheid aan landschapstypes over slechts enkele kilometers vanaf het strand aan de Belgische kust bijzon-

der zeldzaam geworden is. Helemaal terecht kreeg dit besluit de samengestelde betiteling van "Oude Hazegraspolder en binnenduinen" mee.

EEN LANDSCHAPHISTORISCH SEDIMENT

Toch gaat de oorsprong van de Oude Hazegraspolder niet echt tot een inpolderingsproject terug. Tot 1627 bleef de middeleeuwse Graafjansdijk hier een echte zeekering. De voorliggende schorren werden reeds in 1428 uitvoerig beschreven in een cijns-pachtovereenkomst tussen Jehan de Baenst en de Hertog van Boergondië: "Je Gaultier Poulain, Receveur général de Flandres et d'Artois...ay pour et au nom de mon très-redoubté Seigneur Monseigneur le Ducq de Bourgoigne, comte de flandres, donné et baillié et par ces présentes mes lettres donne et baille à cense

Er bestaat immers geen betere wandelkaart voor de Oude Hazegraspolder dan de zogenaamde *kaart van Donché* (4) uit 1778. De titel van deze kaart zit vol interessante historische aanknopingspunten, die het huidige rijk gevarieerde landschapsbeeld weerspiegelen, vanaf de oude binnenduinen naar de eigenlijke echte polder over de verschillende dijken: "*Carte figurative et nivellement du schorre de St-Paul autrement Soete Schorre* (een nooit ver-noemde benaming!), *situé au village de Cnocke à l'orient de l'église, territoire du franc de Bruges en Flandre compéent son Altesse Emmanuel de Croy, prince de Solre* (in Henegouwen)", gevolgd door nog een hele reeks andere adellijke titels. Ze werd in 1778 door Donché, beëdigd landmeter bij het Vrije van Brugge, getekend in opdracht van Mr. *Pecsteen*, raadgever van het Brugse Vrije.

Van deze Mr. Pecsteen weten we dat hij in die periode tevens pachtontvanger van de Prins de Croy was. Zo treedt hij te voorschijn bij het overlijden van de weduwe van Maryn van Halsynghe op de schaaiboerderij van Wittehoeve in 1771, onder andere voor het innen van een "*somme van vijftent'seventigh ponden grooten over den jaere paght van het vloyende schorre ter prochie Cnocke*" (de Hazegrasschorren, die wat later in 1784 als Nieuwe Hazegraspolder gewonnen werden) (5).

Toen verscheen Pecsteen trouwens terug, net als Philippe-François Lippens, als mede-eigenaar in het bedijkingsproject van het Nieuwe Hazegras.

De Oude Hazegraspolder wordt er omschreven als de "*Schorre de St. Paul autrement Soete schorre porté au labour*" (in cultuur gebracht). Als Soete schorre onderscheidt ze zich van de nog niet op de zee gewonnen zoute schorre (of de Zoutepolder uit 1787), waaruit de naam van het mondaine "*le Zoute*" afgeleid werd. Aan de hand van de verschillende aanduidingen op de kaart kan men een wandeling gaande van west naar oost als volgt beschrijven.

OP DE DIJK

In de linkerbovenhoek begint de *Graaf Jansdijk met een haak*, die ook op de kaart van het Brugse Vrije van Pieter Pourbus uit 1571 teruggevonden wordt. Deze haak beschermde de oude dorpskern van Knokke, die met een aantal rode huisblokjes figuratief weergegeven wordt, bij een mogelijke overstrooming van de soete schorre vanuit het oosten. Er wordt immers aangenomen dat de duingordel die zich uitstrekt vanaf de oude dorpskern van Knokke tot de plaats van het Fort Sint-Paul (de huidige

Blinkaartduinen, vermoedelijk bijzonder oude zee-reepduinen), nooit door de zee doorbroken werd. Deze haakvormige bedijking is nu verdwenen onder de bebouwing tussen de Graaf Jansdijkstraat en de Judestraat; mogelijk is ze nu opgenomen in het stratenpatroon, zoals zo talrijke geslechte dijken. De kaart geeft de profielen van de *Graaf Jansdijk* zelf. Deze dijk heeft duidelijk een met de moderne Deltawerk-dijken vergelijkbare configuratie. Het betrof dus ongetwijfeld een veel belangwekkender project dan de veel kleinere achterliggende polderdijkjes. Men kan hieruit afleiden dat in dit gedeelte van de Zwinstreek er eerder laat in de Middeleeuwen sprake was van een rechtstreeks gevaar van de zee, zodat pas in de 13de eeuw een dijk van een dergelijke omvang nodig bleek.

Dit vormt tevens een onrechtstreekse aanwijzing voor het ontstaan van het eigenlijke Zwingsgat ten Noorden van Knokke, in een latere fase van de geschiedenis van de Zwindelta.

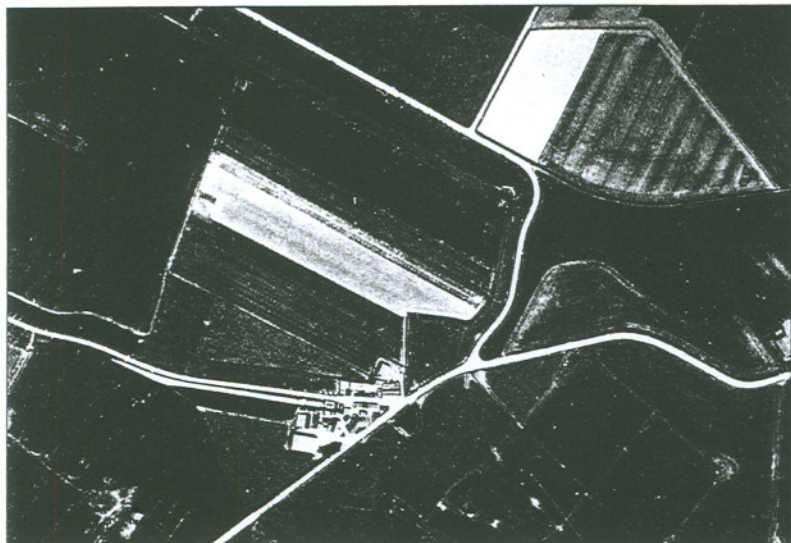
Een dergelijke dijk heeft steeds een traag aflopende "*zoute*" zeezijde, waarop de baren kunnen uitrollen, en een steile "*zoete*" of landzijde. Aan de "*teen*" van de zoute zijde ligt een gracht, die nog steeds in het huidige landschap teruggevonden wordt: "*fossé le long du schorre, jusqu'au grand conduit et son niveau et profil au bas de la carte*".

De uitwatering van de Soete polder of Prinsenvolder (6) verliep langs deze gracht aan de voet van de Graaf Jansdijk, alsook door de Paulusvaart, in de richting van de Vrede, om een doorgang te vinden onder de dijk naar de kreek van de Reygersvliet. De kreekresten van de Reygersvliet worden als "*Planterie*" (rietkreek) vermeld. De verbindingsgeul naar de Reygersvliet bestaat nog steeds. Langs deze geul gebeurt nog, via de Paulusvaart, de belangrijkste ontwatering voor Knokke.

Een tweede herkenbaar punt vormt de *Duivelsput* (waaraan de Duivelsputlaan herinnert). Dit was een

Excerpt uit de kaart van het Hazegras door Verplancke en Lootijns (Rijksarchief Gent, Kaarten en Plannen, nr. 1391) uit 1714, met een fraaie weergave van de oorspronkelijke vorm van het Isabellafort

Het toenmalig Isabellafort met duidelijk herkenbare bastions. Toestand vóór de illegale nivelleringswerken, luchtfoto-opname, Militair Geografisch Instituut, 1969.

oude weelput, een overblijfsel van een vroegere dijk-doorbraak met vorming van een diepe put door het kolkende water aan de landszijde van de dijkbreuk. Deze weelput, ten westen van de huidige kliniek Onze-Lieve-Vrouw ter Linden, werd pas na de Tweede Wereldoorlog opgevuld om bouwgrond te winnen. Ze staat ook ingetekend op de Grote Kaart van het Brugse Vrije door Pieter Pourbus uit de periode 1560-1571 (7) alsook bij Verplancke en Lootjens in 1714. Ernstige dijkbreuken werden immers altijd met schorrewaarts gerichte bogen hersteld, om de druk van het zeewater beter tegen te houden.

Verderop langs de Graaf Jansdijk komen we in de wijk van *het Kalf* met zijn prachtige molen. In de wijk worden verschillende huizen met hun toenmalige bewoners vermeld: het "*cabaret nommé le Veau où André Driessens demeure*" (D), de woning van Antoine De Brock (E), deze van Philippus Claeys (F), van de molenaar Vincent De Vos (G) en de *cijns- of pachthoeve* van Charles Vermeire (de Vauxelleshoeve) bij de Volkaarts-scotepolder. Deze middeleeuwse hoeve dateert uit dezelfde periode als de wat westelijker in de Monnikenpolder gelegen Grote Keuvelhoeve uit 1255. Vanuit de Graaf Jansdijk staan verschillende paden ingetekend, zoals op het Kalf de aanzet tot de huidige Boslaan en verderop de Paulusstraat. Op de dijk zelf stonden vanaf het Kalf tot na de Tweede Wereldoorlog verschillende rijen bomen, alle knotwilgen, waartussen bij de Scheldeslag (oktober-november 1944) Duitse kanonnen opgesteld stonden.

Verder oostwaarts, op of in de nabijheid van de Graafjansdijk, liggen nog andere woningen, zoals

die van Jean De Zuttere (L) en Pierre Deboodt (M) op de wijk, in de volksmond heden ten dage Strooien- of Plankendorp, en vooral de "*cense de son Attesse le Duc de Croy*", waar toen Jean Schramme woonde (N). Deze hoeve wordt nu volledig terecht Prinsenhoeve genoemd.

De Hertog van Croy, neef van keizer Jozef II, diende samen met een andere neef van deze keizer, de Hertog van Arenberg, een aanvraag in voor de inpoldering van de Nieuwe Hazegraspolder (8). Deze aanvraag werd overigens ingewilligd en in 1784 uitgevoerd, met Philippe-François Lippens als mede-eigenaar en sluisinplantingsexpert.

De Hertog van Arenberg was in dezelfde periode de grote "*patron*" van verschillende inpolderingen in de schorren van het Verdrongen Land van Saeftinghe te Kieldrecht.

Op de plaats van het huidige kapelletje, bij het begin van de Vagevuerspolder, staat de *redoute* (O). Deze redoute vormde een kleiner Spaans verdedigingswerk, een klein radertje in het geheel van de fortengordel vanaf het Fort Sint-Paul tot het Sint-Donaasfort in Lapscheure, met elkaar verbonden door onder meer de Cantelmolinie uit 1642.

Verderop in de richting van de Vrede, staat nog steeds de aloude pachthoeve van Sebastien Nachtergaele, de latere burgemeester van Knokke. (P) of de *Witthoeve* op de kaart van Pieter Pourbus (9). De woning van Dominique Van Lake (Q) is de latere *Café de Vrede*.

Zo komen we tot één van de militaire sleutels op de Zwinstreek, het op dat ogenblik reeds (gedeeltelijk) ontmanteld Isabellafort (10). Dit fort controleerde de uitwatering van de Zwinstreek langs de Reygersvliet (georganiseerd als de *Wateringhe Eyensluus* vanaf het delven van de Isabellavaart tussen 1657 en 1667).

VERDEDIGINGSLINIE ONDER SPAANS BEWIND

De militaire bezetting van de westelijke oever van het Zwin vanaf 1568 tengevolge van de Tachtigjarige oorlog tussen de Noord-Nederlandse Provincies en Spanje (Vlaanderen stond vanaf 1555 onder Spaans bewind) is bepalend geweest voor de inpoldering van de Hazegrasschorren.

Na het Twaalfjarig bestand (1609-1621) werd tussen 1622 en 1627 langs de Spaans-Nederlandse Zwin-oever de linie van Fontaine gebouwd, bestaande ondermeer uit het Fort Sint-Paul aan de voet van de Blinkaartduinen (toenmalige kustreep), de redoute Sint-Bernardus aan de noordrand van de overstoven

Meidoornstruweel en populier op zandig talud langs onverhard pad (foto O. Pauwels)

Excerpt uit een Kaart met een weergave van de campagne van Ernest van Nassau in 1600 met de Slag bij Nieuwpoort ("Pourtraict du hardi et belliqueux voyage fait par son excellence accompagné des puissants nobles Estats des provinces unies") getekend door Florentius Balthazar uit Delft (uitgegeven en gegraveerd in 1616 bij Henricus Hondius; Latijnse passages vertaald door JGM Van den Heuvel, privé-verzameling Gerard Adriaenssens)

Hazegrasschorren en het Fort Isabella aan de monding van de Reygersvliet, zijarm van het Zwin. Doorheen de hele geschiedenis van de polders betekende controle van de uitwateringspunten tevens militaire overheersing van dit gebied.

Forten werden dan ook in de onmiddellijke omgeving of zelfs op de sluisen gebouwd, zoals blijkt uit de mooie beschrijving van de geschiedenis van Knokke door J. Opdedrinck (11): "...van de grondwerken aan de forten St. Isabella en St. Theresia door hen (i.e. de aannemers van de werken) uitgevoerd te Reyghersvliet en in de schorre voor de sluis overeenkomstig het contract van aanbesteding in 1622...". Deze passus over de sluis werd merkwaardig genoeg niet in de latere vertaling van het werk van Opdedrinck opgenomen. Naast het fort zelf ligt tenslotte de "*corps de garde du cordon de troupes de sa Majesté impériale*", die gelegerd lagen in het huisje, dat in 1682 op de kaart van Lobberecht als het sluiswachtershuisje vlak bij de vroegere Eyensluis ingetekend wordt.

Het Isabellafort werd in 1982 moedwillig, in het volle beloop van een beschermingsprocedure, vernietigd.

VAN FORT NAAR FORT LANGSHEEN DE SCHAPERSDIJK

Op de *Zeedijk* of Schapersdijk (12) wordt slechts één enkel gebouw ingetekend, namelijk de *bergerie* van Henry Hubens (T). Dit is de huidige Stellehoeve. De Stelle verwijst naar een bijzonder oude vluchtheuvel, die nog dateert van voor de aanleg van de Zeedijk. Deze terp lag in de vroegere schorren van de latere Oude Hazegras- of Prinsenspolder. Hij is nog steeds als een reliëfaccint in de polder herkenbaar en wordt ingetekend op enkele oudere kaarten, zoals de Kaart van het Brugse Vrije van Pieter Pourbus uit 1571 of de kaart van de Hazegrasschorren van Verplancke en Lootjns uit 1714.

Een ander mooi voorbeeld is een kaart, uitgegeven in 1616 door *Henricus Hondius*, getekend door Florentius Balthazar uit Delft (13). Ze geeft de veldtocht van Ernest van Nassau met de slag voor Nieuwpoort in 1600 weer. Het is een boeiend panorama vanaf de Schelde tot Nieuwpoort, waarop de verschillende etappes van de veldtocht weergegeven worden: de landing bij Philippine, de tocht over Assenede, Eeklo, Male en Jabbeke naar Oostende en uiteindelijk de slag bij Nieuwpoort op de oevers van de IJzer. Het detail van deze kaart toont fraai de vloot van de Verenigde Provinciën voor de Zwinmonding met de *Nieuwe Schans* (het

Sint-Jorisfort, een voorloper van het Isabellafort), de kreek van de *Reygersvliet* en de *Stelle-heuvel*. Een dergelijke terp fungeerde als vluchtheuvel voor de schapenkudde in de schorren. Door het delven van de Paulusvaart als verbindingskanaal tussen het Fort Sint-Paul en het Isabellafort, werd de schaapherder van zijn schorren afgesneden.

Hij koos er dan ook voor de schaapsstal op te schuiven naar de nieuwe, voorliggende dijk om van hieruit de schorren van het Hazegras te laten begrazen. Na het winnen van de Nieuwe Haze-graspolder in 1784 wordt over het oorspronkelijke huis van de schaapherder heen een nieuw huis gebouwd in 1788-1790, waarbij de kelder van het oudere huis bewaard bleef (14). Dit huis werd pas enkele jaren na de eerste hofsteden van het Nieuwe Hazegras gebouwd, vermoedelijk omdat de pacht van de schaapherder eerst moest verstrijken.

Verder op het verloop van de Zeedijk, in de richting van het *Fort Sint-Paul*, "*où les états-généraux tiennent garnison*" (X), ligt een tweede redoute, de Papemuts (U). Dit is de omgeving van het huidige waterzuiveringsstation, waar nog duidelijk enkele ongeëgaliseerde duinenmassieven liggen.

DE INTRINSIEKE WAARDEN VAN EEN BINNENDUINRANDGEBIED

In de overige delen van de Oude Hazegraspolder werden de laagstgelegen duingronden reeds in de tweede helft van de 17de eeuw geëgaliseerd tot akkers, terwijl de reliëfrijkere, hogergelegen terreingedeelten als "magere graasweiden" in gebruik genomen werden.

Deze duinmassieven werden trouwens door de 17de-eeuwse Paulusvaart en -dijk overlangs doorsneden. Het zijn oostelijke uitlopers van de Blinkaartduinen, een sikkelvormig duinruggenmassief, dat op het einde van de vorige eeuw door bebossing gefixeerd werd. Deze fossiele kustreep snoerde als het ware onvolledig een achterliggende, deels onderstoven strandvlakte af, het westelijke gedeelte van de Oude Hazegraspolder. Hier vindt men hydrologisch nog steeds de zoetwaterlens van het kustduinenmassief terug. Naar het oosten toe, in de richting van de Vrede, liggen kleiige polderafzettingen met brak grondwater op vrij geringe diepte. Zo bestaat er van west naar oost in het gebied een ononderbroken overgang van droge naar vochtiger duingronden, over slibhoudend duinzand tot klei en zware kleibodems met een parallele overgang van zoet naar zilt grondwater.

Nog heel wat 'kleine landschapselementen' herinneren aan de traditionele landschapsinfrastructuur, die overigens fel aangetast werd door de intensivering van de landbouw.

Typisch zijn bijvoorbeeld de taluds rond de akkertjes.

Ze zijn het gevolg van het ophopen van het bij de egalisatie van overdekte duingronden tot akkers vrijgekomen overtollige zand.

De overblijvende houtkanten in de Oude Hazegraspolder liggen op dergelijke zandtaluds en bestaan vooral uit Zwarte Els, Meidoorn en in mindere mate Gewone es en Populier.

Struwelen van veldiepen met wortelopslag herinneren aan de vroegere iepenhagen, waarmee de erven van de duinenboerderijtjes van de Zoute- en Oude Hazegraspolders vaak omringd werden. In tegenstelling tot het Nieuwe Hazegras zijn er bovendien heel wat rijen knotpopulieren en -wilgen.

Al deze elementen bepalen het kleinschalig en gesloten uitzicht van de binnenduinrand van het Oude Hazegras. Dit gebied werd zeer vroegtijdig voor land- en bosbouw ontgonnen en vormt zo een voor België uniek voorbeeld van het, voor Zeeland en Zuid-Holland, ooit typische zeedorpenlandschap.

De grote diversiteit aan fysische milieus in het

gebied en de kleinschaligheid van het landschap bepalen de grote soortenrijkdom van zowel *flora als fauna*.

Kwalitatief is het vooral positief dat in het groot aantal gedetermineerde plantensoorten (395 soorten, inventarisaties 1988, 1989, 1990 en 1992) de voor de Duinstreek, en in het bijzonder voor de binnenduinrand typische en zeer waardevolle ecologische groepen van de droogduingrasland- (14 %), de kalkruderale ruigte- (12 %) en de bosplantensoorten, (11 %) goed tot zeer goed vertegenwoordigd zijn. Met ruim 25 vegetatietypes, vertoont de vegetatie van het gebied een bijzonder grote diversiteit, gekenmerkt door een aantal plantengemeenschappen welke uitsluitend en nagenoeg beperkt voorkomen in de maritieme duinen en in het bijzonder in de binnenduinrand.

Voor de in het gebied voorkomende amfibieën, waaronder de Kamsalamander, de Kleine watersalamander, de Gewone pad, de Rugstreeppad, de Boomkikker, de Bruine en Groene kikker, is de binnenduinrand van de Oude Hazegraspolder van

groter belang dan de kustduinen *sensu stricto* en de omliggende Nieuwlandpolders. Het variërend slibgehalte van het binnenduinrandsediment en de op relatief geringe diepte in de bodem voorkomende weinig of niet doorlatende kleilagen verzekeren dat veedrinkpoelen en vijvers er nagenoeg permanent waterhoudend zijn.

Daarnaast bezit het binnenduinrandlandschap, in tegenstelling tot de voor amfibieën onherbergzame omringende Nieuwlandpolders van het Zwin, een rijke landschapsinfrastructuur.

De vele veedrinkpoelen, houtkanten, struwelen en ruigten, hakhoutbosjes en halfnatuurlijke graslanden bieden een uitermate geschikt toevluchtsoord voor onder meer amfibieën.

De Oude Hazegraspolder is één van de zeldzame sanctuaria van de boomkikker, een uitloper van één van de voornaamste overlevingsplaatsen van deze amfibiesoort in West-Europa, de wallen van Retranchement, Sluis en Aardenburg.

Een natuurontwikkelingsplan beoogt een uitbreiding van het leefgebied, door de aanleg van vele honderden aangepaste, met struweel beplante drinkpoelen in de Zwinstreek.

Duingrasland met veedrinkpoel, het aquatisch biotoop van de Boomkikker (foto O. Pauwels)

Houtkant tussen
akkers
(foto O. Pauwels)

De reeds hoger beschreven grote verscheidenheid aan milieus in dit landschap draagt eveneens bij tot de soortenrijkdom van de avifauna en het zeer hoog aantal broedvogels, waaronder de Boomvalk, Sperwer, Steenuil, Groene Specht, Matkopmees, Wielewaal, Fluiter, Staartmees, Nachtegaal en de zeer zeldzame Draaihals.

Het beschermingsbesluit van de Oude Hazegraspolder en zijn binnenduinen vormt een belangrijke schakel in het behoud van het patrimonium van de Zwinstreek. Het spreekt echter voor zichzelf dat ook op het terrein nog een aantal afspraken concrete gestalte zullen moeten krijgen om op lange termijn de natuur- en cultuurhistorische waarden te behouden en beter tot ontwikkeling te laten komen. Wegens de dualiteit tussen natuurhistorische waarden als uithangbord voor Knokke en commerciële belangen in de immobiliënsector, is dit niet vanzelfsprekend. De taak van officiële instanties zoals de Cel Monumenten en Landschappen van de Administratie Ruimtelijke Ordening, Huisvesting, Monumenten en Landschappen, bestaat er precies in, zich boven deze lokale motieven te kunnen plaatsen en zo objectief mogelijk in te schatten welk deel van ons landschapelijk patrimonium behouden moet blijven. Dit vergt, zoals de beschermingsprocedures in Knokke getuigen, een niet te onderschatten inspanning.

EINDNOTEN

- (1) Ministerieel Besluit van 9 juni 1995.
- (2) VAN DE VYVERE A. & VERHAEGHE L., *Mémoire en cause de l'Etat belge contre le Haeze-gras-polder et le Zoute-polder*, Gent, Impr. A. Siffer, 1907, p. 187.
- (3) Rijksarchief Gent. Kaarten en Plannen, nr. 1391.
- (4) Rijksarchief Brugge of RAB, nr. onbekend
- (5) RA Brugge. Losse staten van goederen Brugse Vrije, 2de reeks, nr. 2074. Uit de Staat van goederen ten sterfhuyze van Marie Anna Fagel weduwe van Maryn van Halsyngh overleden ter prochie van Cnocke den 21 ougst 1771.
- (6) Zoals Prinsenhoeve op figuur 2, een referentie naar de Prins de Croy.
- (7) De oorspronkelijke kaart werd gepubliceerd in: DE SMET A., *De geschiedenis van het Zwin*, Antwerpen, 1939.
- (8) DENDOOVEN L., *Nieuw Hazegraspolder*, Lannoo, Tielt, 1968, p. 21.
- (9) *Wisuzen* in het Cartularium van de abdij van Saint-Quentin de l'Isle en Vermandois in 1323) (Archives Nationales de Paris, LL 1016 f 48 r).
- (10) Beschermd landschap bij Ministerieel Besluit van 18 november 1991.
- (11) OPDENDRINCK J., *Histoire et Souvenirs*, Knocke sur Mer, 17 oktober 1913, p. 121.
- (12) Nollet, Zeewerken, 1721, Rijksarchief Brugge, Bundels Vrije nr. 5266.
- (13) Privé-verzameling, Gerard Adriaenssens.
- (14) De woonkamer kreeg een historische vloer met stenen uit de kerk van het weggespoelde Gatermisse (de huidige Hoofdplaatpolder, ingedijkt in 1778, waar Philippe-François Lippens ook een kavel land gekocht had) (echte "kerkedallen" met afwisselend afmetingen van 33 x 33 en 33 x 66 cm, in "marbre noir de Dinant").

Gerard Adriaenssens is landbouwer en bestuurslid van de Heemkundige Kring 'Cnoc is ier'.

Dirk Vogelaers is geneesheer.

Marika Strobbe is inspecteur bij de Afdeling ROHM West-Vlaanderen Cel Monumenten en Landschappen.